श्री बसुन्धरादेवी ब्रत-बाखं

(श्री बसुन्धरादेवी)

सम्पादन:
- अष्टमुनि गुभाजु

श्री बसुन्धरादेवी ब्रत-बाखं

सं० भ्रष्टमुनि गुभाजु

(प:गु ह्वीप्यदं वयंगु बुंदिया लसताय्)

पिथना: देछा:म्ह:-

श्रीमती रेवती बज्राचार्य

पिकाक:- श्रीमती रेवती वज्राचार्य व सपरिवार,
लगं दलाछि, ये॑ ।

पिथना:- ह्लापां, न्यास:गू, ने सं. ११११३, थंलागा: ३,
गातिला: ।

सफूया ह्लामा:- मनू मात्र सकलें ।

द्यव: किपा:- स्व. साहु द्रव्यधर तुलाधर
न्यत, तुंछें गल्ली, ये॑ ।
साभार: नेपालभाषा परिषद् ।

मू:- एकचित्त ब्वनागुबी ।

थाकू:- बी. एस. प्रिन्टिङ्ग प्रेस, लगं दलाछि, ये॑ ।

देछा !

थुगु सफू पिथना:– ने. सं. ११११ गातिला:कुन्हु जिम्ह बसपोल दिवंगत मप्तमुनि (माइकाजी) वज्राचार्य व दिवंगत तथा श्रीमती आशामाया वज्राचार्यपिनि लुमन्तिइ– श्री मां वसुन्धरादेवीया पालिकाय् देछाया ।

– श्रीमती रेवती वज्राचार्य

सफू ज्यायेगु ज्या ववथायेका: मांयात देछाया ।

– ग्रष्ट

लय्ताः खँ

श्री बसुन्धरा व्रत-कथा च्वया: पिकायेत्यना धका: जिह्म शिष्य अष्टमुनि धा:गु न्यनेमात्र जित: त:धंगु हर्ष जुल ।

थ्व वसुन्धराया तिलाव्रत धका: दँय् छुक्व: ला तच्वतं ह्न्यंक चलय्‌जु । हानं लय्-लयपति नं व्रत दनीपि दु । थवलय् व्रतय् वाखं कनाबिइपि मदया: छुयाये छुयाये जुइगु । थज्या:गु वाखं सफू धा:सा संस्कृत भाषां जुयाच्वन । संस्कृत भाषां वाखं कनोपि गुर्लपि तच्वतं हे कम जुया: वनाच्वन । हानं नेपालभाषां धा:सा वसुन्धराया वाखं सफू आपा:सिके मदु, माप दुर्लभ जुयाच्वन । थज्या:गु आपतय् थौं सपूतह्म नेपालभाषा सेवो अष्टमुनि वसुन्धराया व्रत च्वनेवलय् कनेगु श्री शाक्यमुनि भगवान् बुद्धं घोपितारामय् कनाबिज्या:गु अश्वघोष नन्दितमुखावदान थौं न्ह्याह्मस्यां कने फुगु, न्ह्याह्मस्यां थुगु नेपालभाषां सम्पादन याना: प्रकाशन या:गुलि हानं हानं थज्या:गु धर्मग्रन्थया सफूत च्वया: पिकाये फयेमा धका: अष्टमुनि वज्राचार्ययात त:धगु आशोर्वाद बियागु जुल ।

मेमेपि जिगु शिष्यपिसं नं थथे हे धर्मग्रन्थ सफू च्वया: पिका:गु स्वयेदत धालसा त:धंगु सफल जूह्म जिताये ।

शुभ मङ्गलम् भवन्तु सर्वदा !

— बद्रीरत्न वज्राचार्य

बौद्ध धर्मय् बसुन्धरादेवी

नेपालय् भाद्रकृष्ण तृतीया धालसां यंलागा:या गातिला:खुन्हु बसुन्धरादेवीया तृतीयाव्रत दनेगु वज्रयानी बौद्ध पूजा पद्धति अनुसार यानावयाच्वंगु दु। गथे राजधानी काठमाडौं व पहाड पर्वतय् च्वंपि हिन्दू मिसातय् भाद्रशुक्ल तृतीया व पञ्चमी (तीज व ऋषि पञ्चमी) खुन्हु ह्यछम्ह् ह्याउंक वस: पुना: पशुपतिइ वा मेथाय् गनं महादेवया मन्दिरय् देकेवना: अबुसं च्वनी। तराई प्रदेशय् च्वंपिनि कार्तिकशुक्ल षष्ठीखुन्हु छठ पर्वया व्रत च्वनी। थथे हे यें, यल व ख्वपय् च्वंपि बौद्धतय् मिसा-मिजं निखल:सियां ह्यछम्ह ह्यासुक वस: पुना: खुसिइ वा लुँयाघु हितिइ म्व: ल्हुया: बसुन्धरादेवीया थलं दना: व्रत च्वनी।

बसुन्धरादेवीया मन्दिर मेपिं देवीपिनि मन्दिर थें थाय् थासय् देग: दयेका: स्वनात:गु मदुसा नं येंय् स्वयम्भू स्थानय् स्वयम्भूया दक्षिणपाखे बसुपुर धयाथाय् उत्तर दिशा स्वया:बिज्याना:च्वंम्ह बसुन्धरा-देवीया मन्दिर दु। थथे हे महाराजगञ्जया स्वय् चक्रपथं च्वय् उत्तर-पाखे बसुन्धराद्वं धका: छगू द्वँ हे दु। थन बसुन्धरादेवीया मूर्ति स्थापना यानात:गु दु। आपा: थें विहारया आगमय् व वज्राचार्य, शाक्य व तुलाधरपिनि छेँया आगमय् बसुन्धरादेवीया मूर्ति वा कलश वा थलि नं मदुसा बसुन्धरादेवीया तसबीर जकसां तयात:गु दइ। बसुन्धरादेवीया मूर्तिलिसें जम्भल जलेन्द्रयात छयों छग: जक मदुंक लखय् थुनात:गु दइ।

वसुन्धरादेवीयात वसुन्धारा, वसुन्धरी, वसुधरी, वसुमती, वसुधा, धनवती, धान्यवती, श्रीमती, प्रभावती धका: नं धयात:गु दु। थथे हे जम्भल जलेन्द्रयात धनेन्द्र धका: नं धाइ।

वसुन्धरादेवीया परिचय थथे बियात:गु दु- वसुन्धरादेवीया रुवा: स्वगा: दु। ल्हा: खुका दु। दथुया रुवा: ह्यासुसे च्वं, जवयागु महालक्ष्मीया रुवा: कुंकुमवर्ण व खवैयागु कौमारीया रुवा: ह्याउँसे च्वं। जवयागु मूगु ल्हा:ति जपमाला ज्वनाबिज्यानाच्वंगु दु। जपमाला समाधि वा ध्यानया प्रतीक ख:। जीवनय् सफलता प्राप्त यायेत चित्त-स्थिर याना: लगनशीलता दयेकेमा:। जप, ध्यान यायेमा: धयागु संकेत ख:। निपागु ल्हा:तं ज्वलाह्लाय्कं ज्वनाबिज्यानाच्वंगु दु। ह्लाय्कंया न्ह्योने भिगु वा मभिगु छु वस्तु दइ उकिइ वया हे प्रतिरूप खनेदइ। ह्लाय्कं स्वयेगु बांमलाकेत मखु, बांलाकेत ख:। बांमला:सा ह्लाय्कं स्वया: बांलाकेगु, बांला:सा ज्ञन हे बांलाकेगु ह्लाय्कं स्वयेगुया अर्थ ख:। ह्लाय्कंयात संस्कृत भासं आदर्श धाइ। ह्लाय्कं आदर्श जीवन न्ह्याकेगु छगू ज्वलं ख:। स्वपागु ल्हा:त अभय वरदान बियाबिज्याना-च्वगु दु। मनूतयगु जीवनय् विभिन्न प्रकारयागु भय वयाच्वनी- गथे मरकारपाखेंया भय, खुँया भय, अनिकालया भय, मत्यवं सिइगु भय। थुज्या:गु भयपाखें रक्षा यायेगु अभय वरदान ख:।

खवया मूलगु ल्हा:या ज्वँसा पुस्तक ख:। पुस्तक प्रज्ञा अर्थात् ज्ञान बुद्धिया प्रतीक ख:। पुस्तकीय ज्ञान मदयेकं मनूतसें व्यावहारिक क्षेत्रय् व आध्यात्मिक क्षेत्रय् च्वन्ह्या:गु ज्या याये फइमखु। ज्ञान हे उन्नति पथय् न्ह्या:वनेगु, धर्मया मार्गय् थहां वनेगु ज्वलं ख:। निपागु ल्हा:तय् वागुँइ ज्वनाविज्या:गु जुल। वागुँइ धनधान्यया चिह्न ख:। म्वानाच्वनेत मनसे मगा:। नयेत मुख्यत: अन्न मा:। वसुन्धरादेवी वसु धयागु धनया स्वामिनी ख:। धनधान्य प्रशस्त दतकि मनूतय्

जीवन सुखं हनेदइ । राष्ट्रया उन्नति जुइ । स्वयागु ह्हा:तं पूर्णं कलश ज्वनाबिज्या:गु जुल । कलशय् ल: जायाच्वनी । कलश पूर्णताया प्रतीक ख: । बसुन्धरादेवीया वर प्रसादं सुख ऐश्वर्य वृद्धि जुइ, पाप नाश जुइ, पुण्य लाभ जुइ । मेमेपि देवदेवीया वाहन वा आसन पशुपक्षी आदि खने दुसा वसुन्धरादेवीया आसन कलश जुयाच्वंगु दु ।

लुं ह्यासुसे च्वं, वा ह्यासुसे च्वं । ह्यासु धयागु धनधान्यया प्रतीक ख: । ह्यासुगुयात सुवर्ण धाइ । बसुन्धरादेवी स्वयं ह्यासुगु वर्ण-याह्म ख: । बसपोलयात ह्यासुगु रङ्ग य: । उकि बसुन्धरादेवीया व्रत दनेबलय् पूजायात ह्यासुगु वस्तुयात प्राथमिकता बियात गु दु । फुसा दंयदसं बसुन्धराया मूर्तिइ लुंयागु न्हूगु तिसां तिइका: पुज्याये मा:गु ख: तर थ्व सम्भव मदुगुलि छुचुंनय् हलू तया: ह्यासुका: थ्व छुचुंयागु ह्यायपनय् छुइगु चा:चा:, क्वखायेगु रत्नमा:, हिरायप्व:, ल्हा:तय् न्ह्यायेगु चुल्या, तुतिइ न्ह्यायेगु कल्ली दयेकइ । थ्योयात थ्वहे तिसां तिइकइ । मरि नं ह्यासुगु हे छुइ । ह्यासुगु पातया पसि सिका: गां न्ययेकइ । पात मदुसा म्हासुगु का:पःयागु गा पसि दयेका: पुंकइ । ह्यासुगु छिकिछिकिबुं स्वां व मेगु नं फछिफव्व ह्यासुगु स्वां छाइ । हलुख छिना: जाकि ह्यासुकइ । जजका बं इता: न ह्यासुक छिनातइ । व्रत का नं ह्यासुगु हे तइ । सिसाबुसा ह्यासुगु हिसि व आमासि छायेगु याइ । थथे थ्यो ह्यासुह्म, थ्योयात छायेगु वस्तु ह्यासुगु, व्रत दनीपिसं पुनीगु वस: ह्यासुगु थथे याना: दनिगु तोलाव्रत वज्रयानी बौद्ध धर्मया ताकालंनिसें न्ह्यानाथयाच्वंगु दार्शनीय व्रत ख: ।

थ्व तृतीया व्रत धलं दनिबलय् कनीगु 'श्री बसुन्धरादेवी पूर्व-कथा व्रत धर्म सम्पूर्ण नन्दीमुख अश्वघोष अवदान' बाखया सार थथे दु:- तुषिताभुवनय् बिज्यानाच्वंह्म श्री बसुन्धरादेवीं मर्त्यलोकया श्रीपुर नगरय् च्वंह्म राजा सूर्योदयं थ: लानि चूडदेवीनाप च्वना: प्रजा

प्रतिपाल व धर्मकर्म लोमंकाच्वंबलय् नन्दीमुख व अभ्रघोष निह्य छ्वया-ह्या: जुजुयात बसुन्धराया व्रत दंकेबिल, पितिनात:ह्य लानि निम्बदेवीं व्रत दंगुलि मिखाया छें लायकू छेंय् हिल , लायकुलिइ च्वंह्य चूडदेवीं देवीयागु व्रतया स्वां-सिह्न: थुयुयाना: वांछ्व:गुलि फात्वा: जुइका: तसकं दु:ख सिइमाल व लिपा अप्सराविनिपाखें बसुन्धराया व्रत दने सना: फात्वा: तना: ह्लापा यें जुल । राजा सूर्योदय, लानिपिं निम्बदेवी व चूडदेवीपिं सुखभोग याना: लिपा तुषितामुवनय् वन ।

छह्य नां मसिउह्य मे च्वमि थ्व बाखं लोक लय् तया: थिना-त:गु ह्लापांया नित्वा: चरण न्ह्यब्वया: जिगु थायेगु सं थनंतु ब्वचायेके ।

शरण महालक्ष्मी कुमारी बसुन्धरा
प्रभुयागु चरणय् दान शिर तया: ।। धु ।।

जवयागु ख्वाल कुमकुम वर्ण
खवयागु ख्वाल हिंगुलि वर्ण,
दथुयागु ख्वाल ह्यासुगु वर्ण
सूर्य समानं तेज थिना च्वंह्य ।

थव मचा सरिका प्राणी लहिना:
अन्न धन रत्न परिपूर्ण बिया:
षट्गति योनि गुलि दु प्राणी
थव मचा मालपा मोक्षपद बिया: ।

फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य
इबाबाहा:, येँ ।

जिगु वन्दना !

थुगुसी जिगु जन्मह्निकुन्हु छक्व: लगंबाहा:या थायपाँ व वस-पोलपिनि जहानपिं सहित थाना: पञ्चदान बिया: क्षीर भोजन याकेगु इच्छा जूगुलि, मेगु तत:धंगु ज्यासं छुं याये मफुसां थुलि हे जकसां याये धइगु मतिइ तया । जन्मह्नि विलाब्रत दनेगु गातिला:कुन्हु ला:गुलि जगत्या सत्त्व प्राणीपिन्त करुणा दृष्टि स्वया: पालनपोषण याना-बिज्या:ह्म, दु:ख दरिद्र नाश याना: धनधान्यं परिपूर्ण यानाबिज्यायेत सकल प्राणीजनया मां जुयाबिज्या:ह्म जगत जननी माता वसुन्धरा-देवीया महिमा दुगु बाखं सफू छगू नं छापय्याना: इने द:सा ज्यू धइगु मतिइ लुयावल ।

कयां छु दु ? मकयां छु मदु ? धइथें थन संसारय् न्ह्याक्व द:सां मगा: । मगा: मधा:पिनि नं दशकर्म याना: दु:ख जीवन हनाहे च्वन । नयेत जा प्राणीमात्रं नयाहे च्वन । थपाय्‌जि मनुष्य चोला धायेका: जन्म जुया: नं छुं हे यानावने मखन धा:सा जीवन धंगुला व्यर्थय् हे फुत । उकिं लिपा धाल धायेव छु जुइ? गुगु जुइ? थ:हे दइला मदइ धाये थाकु । आ: थुगुसी मतिइ व:बलय् सफूथा छगू नं इने धइगु मनं वव:छिना: । जिह्म दिवंगत जुयाबिज्याये धुंकूम्ह वसपोल सप्तमुनि वज्राचार्य व वसपोलया त:धोम्ह जहान, तता स्व. आशामाया वज्रा-चार्यपिनि लुमन्तिइ पियना: मां वसुन्धरादेवीयाके चित्त तया: थौं वसपोल छिकपिन्त देछायाच्वना । थुलि हे जूसां मन सन्तोष याना:

लय्‌तायाच्वना ।

जियें जाःह्म, छुं हे मखुम्ह, कीचा समानह्म प्राणीं थुलि याना: मां बसुन्धरादेवीयाके चित्त स्थिर याना: श्रद्धां पूजा याना:, ल्हा: निपां प्यपुं का: वसपोलया पालिकाय्‌ थ:गु श्रद्धाभावं वन्दना याये- 'प्राणी मात्रया दु:ख थँगु मदयेमाल । सुं दु:ख दरिद्र मजुइमाल । सकलसियां चित्त प्रसन्न जुया: राग, द्वेष, अहङ्कार नाश जुया: धर्मचित्तम्ह जुइमाल । धर्मचित्तया कारण- काम क्रोध लोभ मोहयात दमन याये- फुम्ह पराक्रमी जुया: लोकय्‌ मत समानं तेज बीफुम्ह जुयेमाल ।

जि दु.खिनी- अभागी मिसाया वन्दनायात मां बसुन्धरादेवीं करुणा दृष्टि स्वया: न्यनाबिज्याये माल । थुलि हे कामना यासे मांया पालिकाय्‌ श्रद्धाया पास: देछासे वन्दना या:वया । यानाच्वना ।

१११३ यंलागा: ३, गातिला:, माइतवा: ।

श्रीमती रेवती (मसिनु) वज्राचार्य
लगं दलाछि, यें ।

●

मां रेवती (मसिनु) वज्राचार्य

गृहस्थिया धर्मचित्तं थःगु ह्वोप्यदं वयंगु बुद्धिया

लसताय् थुगु सफू पिदन ।

जन्मः– ने सं. १०५०, (गातिलाः) यंलागाः ३

धाये मास्तिवःगु छुं

मनूत जन्म जुइ। सिना वनी। छुं दँ लिपा, वया लुमन्ति तनावनी। वलकि वनेगा:– थ्व अनित्यगु संसारय्। मिखां खने दक्व सकतां ला ह्लनावनीगु वस्तु धाइ। सदां सुं लिसे ह्लनाच्वने दइमखु। सकतां भोग्य वस्तु नं भोग यानाच्वने दइमखु। अथे नं मनूत संसारया दक्व फुक्क सुख सुविधा भोग यानाच्वनेगु व थ: मेपिं स्वयां भिन्न जुइत आपालं भौतिक वस्तुक युक्त जुइत, थ:त: व्यस्त याना: मनूत म:म: न्हुया: इप:मप: कना: ञ्वाँय् ञ्वाँय् जुयाजुइगु। थज्या:गु हे विषय जंजालय् फँसय्जुया: मनूत तिपयाये हे मफुगु दु:खया भ्रमरय् लाना: थहां वये मफयेक दुनावनाच्वनी। सुनां छु स्यू कह्लय् छु जुइ? सु गन थ्यनी? थ:गु अन्त गुथाय् वना: जुइ? अन्तयां लिपा थ: गन गुथाय् दइले? मनुखं भा:पे मफु।

मनू, धात्थें धायेगुसा मृत्यु हे वया अन्तिम यात्रा खः। वयां लिपा मन्त, फुत। शून्यमय संसारय् उलि याकनं थ:गु अस्तित्व मदया-वनी कि वया थ:गु धइगुया नामं अन छुं हे दइमखु। ल्यनीगुया नामं छुं छुं हे मदइकथं अस्तित्वहीन जीवन धाना: म्वानाच्वनेगु धइगु न दु:खया खँ खः। थथे म्वानाच्वनेगु धंगु नं छगूकथं म्वा:म्वाकं नं सिना-तुल्य मखुला? अले थज्या:गु कथं जीवन हनाच्वनाया सार छुलेसा? छुनि छु! अर्थहीन।

खः, अर्थहीन जीवन व अस्तित्वहीन जुया: मात्र नये-त्वने व

तिये-पुनेया दुने हे जक जीवन व्यतीत याना: म्वायेगु थेंगु व्यथं ख:। थथे म्वानाच्वने सिकं बरु क्षणिक जक जूसां भिगु कर्म याना:, भिंगु मतिइ तया:, भिंगु लँपुइ वनेगु थेंगु तस्कं बांला:गु खं ख:। सारगु जीवन थेंगु वहे ख:- गुम्हस्यां बाकुक जूसां पला: छिना: थम्हं यायेमा:गु कर्तव्य याना: भिंगु बांला:गु संस्कार ब्वलंका:, सुचि नियमय् च्वना: थ: व कत: सकलें समानं मा:पा: मैत्रीचित्त तया: सुकर्म याना: लय्ता: चित्त जुया: न्ह्यानावनी, न्ह्यानाच्वनी। अज्या:पिनि जीवन थास्थें च्वया:गु मत समान जुयाच्वनी। मनू, व्यक्ति मदयावनी। थ्व ला स्वाभाविक नियम हे खत। तर गुम्हगुम्हस्यां गज्या:गु कर्म यानावन, छु छु यानावन व फुक्कं छगू संस्कार जुया: थनया थनसं ल्यनाच्वनी असंख्य मनूतय्गु थ्व संसारय् गुलि भिंगु, गुलि मभिंगु संस्कार जुया: ल्यनाच्वनीगु मनूतय्गु कर्मया लिच्व: लिपाया पिढिइ व्यापक जुया: न्यनावनीगु मदयय् थौं मभिंगु विचारं महत्व काकां वनाच्वंगु जुल। तर... थथे थका: झी निराश जुया: दु:ख तायाच्वनेमा:गु मदु। छाय् धा:सा भिंगु कर्म, भिंगु लँपु नं झींगु न्ह्योने दु। आपालं भिंगु संस्कारत नं झीके दनि। अले थम्ह फुथें जकसां भिंगु संस्कारय् थ:त याना: न्ह्यानाच्वंपि नं थन दनि। मभिंगु संस्कारं अतिक्रमण याहे या:सां थ:त फक्व चिना: झी पूर्वज आजु-अजिपि व तथागत, महात्मा अले गुरुजन-पिसं क्यनावंगु लँपुइ छपला: जकसां तयावंगु, न्ह्यानावं च्वंगु नं दनि।

झीपि- दु:खि, दरिद्र, असहाय जुयाच्वनापिन्त उद्धार यायेगु कारणय् इलय् ब्यलय् विश्व-महामानवपिसं जन्म का:गिज्या:गु दु। अले कर्तव्यच्यूत जुया: विषय जंजालया पत्ति चिना: छुं मखनाच्वंपि झी मनूतय्त कर्तव्य बोध याका: मोक्ष बीगुया लागि झीत आपालं साहित्य बियावंगु दु महात्मापिसं। झीत संस्कारं चिनायकूगु दु। थ्व यायेमा:, व यायेमा:, थथे यायेत्य: अथे यायेमत्य: थेंगु आदि नियमत दयेका: ख:ता थकूगु दु झी आजु-अजिपिसं। अथेहे देव-देवीपि सृजना याना:

उमिगुपाखें जुइगु मिगु ज्याया बखान यानाः धर्म, शास्त्र, दर्शन, कर्म-काण्ड, विधिविधान, सकतां दयेकाः थः व कतः सकलें उद्धार जुइगु ज्ञान ज्ञीत बियावंगु दु । उकियात नाला नं च्वंगु दु । छ्यला नं च्वंगु दु– परम्पराकथं । सोकं वा मसीक ल्हागाया परम्परा छ्यना बुला यानावयाच्वंगु दनि । थुकियात दुवालाः दुहां वने फत धाःसा आपालं ज्ञान गुणया खंत सियावइ । सरक्षणया भावना जायावइ । थुकथ छ्ल्या-स्यां मेह्लसित कंकं स्यंस्यं थौंया अद्यापितकं ज्ञीगु संस्कार सस्कृति म्वानाच्वन । न्ह्यानाच्वन ।

थुगु हे न्ह्यानाच्वंगु जीवित संस्कारत मध्यय् श्री देवी बसुन्धराया व्रत दनेगु नं छगू खः । यंलागाःया तृतीयाकुन्हु (गातिलाः) या दिनय् श्री देवी बसुन्धराया व्रत दनाः धर्मय् लीन जुइगु, उगु व्रत दनेगुया महत्व सीकेगु थुइकेगुकथ स्वानातःगु सूर्योदय जुजुया बाखंयाखें बयनाच्वंगु लंपु न्ह्यायेगु अवश्य नं उत्तमगु ज्या खः । थुगु ज्याय् निरन्तर गति बिया-वयाच्वंपि, सकलें ज्ञीसं श्रद्धा तयेबहःपि खः ।

षट्गति योनिइ जन्म जुयाच्वनापि ज्ञी प्राणीमात्रयात उद्धार यायेगु हेतु शाक्यमुनि बुद्ध छन्हु घोषितारास धइगु थासय् सकल समालोकपिनि न्ह्योने आज्ञा जुयाबिज्या.गु धयातःगु थुगु व्रतकथायात न्यनाः, न्यंकाः, व्रत दकाः न्ह्याकावयाच्वंगु इवलय् विद्वान्वर्ग यानावया-च्वंगु कुतः अवश्य नं नालाकायेबहः जू । थुगु धर्म कथायात गुलिसिनं तुतःया रूपय् नं चिनातःगु दु, गथेकि– "शरण महालक्ष्मी कुमारी,
बसुन्धरा प्रमुयागु चरणय् दान
शिर तयाः... ।"

थथे हे, गुलि व्रतकथा, गुलि व्रतविधि आदि सफूत इलय् ब्यलय् पिथनावं च्वंगु नं दु । थुकि थुगु तिलाव्रत दनेगु धर्मज्यायात सदां जीवन्त यानातयेत महत्वपूर्ण भूमिका ह्लत् । थनि दंछिति न्ह्याःहे तिनि

असं ह्तिमङ्ग:या स्व. गोरे साहुया नामं वय्क:या परिवारं पिथना: इनाब्यूगु श्री वसुन्धरादेवीया व्रतविधि सफू ह्नेबह:ह्म गुरु पण्डित बद्रीरत्न बज्राचार्यजुपाखें सम्पादन याना: पियनाबिज्या:गु ख:। थथे धर्म-शिक्षा दान यायेगु नं छगू संस्कारया रूपय् ब्वलनाच्वंगु दु। थ्व तस्कं बांला:गु लसताया खं ख:। थज्या:गु हे लसताया कथह्नाय् थुगु सफू नं निर्माण जूवन। थुक्रिया बारे चिह्नाकय्क छुं खं न्ह्यब्वयेत्यना–

तेबह्ना:या डम्बरमान डङ्गोल मदुगुया पाह्नां ब्वनेगु खं- लत्या-बलय् यायेगु व लिसें श्री वसुन्धरादेवीया व्रतकथा छगू नं पिथना: इनेगु इच्छा मदुह्मसिया धर्मपत्नी बद्रीमाया व वय्क:या परिवारं यानादिल। अले थुगु न ज्याया माला जिह्म मांनं जित: बिइकाबिज्यात। थुकिया लागि ह्नेबह:पि पण्डितपिसं च्वया: पिथनात:गु सफूत स्वया: (विशेष याना:– 'शरण महालक्ष्मी' तुत:) माय् दयेका: थ:गुहे पहलं, न्हूगु शैलीं बाखयात ज्याना: ल:ल्हानाबिया। उकिइ मेमेपि देव-देवीपिनि तुत:, सिल:, धारणीत नं तया: सफू पिदन। थ्वहे सफुतिइ च्वंगु बाख थपाखय् जिह्म मांया लुमंका: थ:गु जन्मह्निकुन्हु छापय्याना: इनेगु इच्छा प्वंकाबिज्यात।

मांयाके दनाव:गु धर्मचित्तया ज्यां समाजय् छुं मचासां प्रभाव बांला:गु लायेमा धइगु मलसां थुगु सफू ज्यायेगु ज्याय् जिपिं सपरिवार न्ह्यचिलागु ख:। थुगु ज्यां नं कह्नय् वना: छगू मिगु संस्कार निर्माणया लागि तिब: जूवनेफु· गथेकि, ह्नागयापिसं थ:गु नामं, थ: परिवारया नामं धर्मकथा, ग्रन्थ, साहित्य आदि पिथनावंगु थम्हं स्वया-खनाच्वना-गुलि ला:गु लिच्व:यां लिच्व: थुगु सफूया पिथना ख:। थज्या:गु इच्छा ह्नानं ह्नानं मांया चित्तय् दनावयेमा धका: आशिका याना।

थौं मांया जन्मह्नि, अथें नं पवित्रगु दिन जुल जिमि लागि। उकिसनं श्री बसुन्धरादेवीयागु तिन्नाव्रत दनेगु त:धंगु दिनकुन्हु मांनं

इच्छा यानाविज्या:कथं थुगु व्रत-बाखं पिथने दया: जिपिं तस्कं लय्ता: । गुलि यायेफुगु ख: याना: मांयात थ्व सफू ल:ल्हाना । मांनं दिवंगत जुबा बिज्याये धुंकूपिं जिमि ल्ह्रिथं वन्दनीय अबुजु सप्तमुनि व त:धिमां आजा माया बज्राचार्यपिनि लुमन्तिइ पिथना: श्री वसुन्धरादेवीया पालिकाय् दुछायाबिज्यात । थिकिधगु जुमां थुगु ज्यायात सुनानं नाशाकाल वा धर्मचित्त थुगु परम्परा न्ह्याकावन था:मा मांया थ्व ज्या सफल जुल धका: मा:पें ।

व्रत-बाखनय् दुने

थुगु तिलाव्रत -व्रास्रं सफू छलपोल/छिकपिंनि ल्हा:तय् हे दु । बाखनं मिगु खं बियाच्वंगु दु । मभिगु याइपिंनि क्षणिक सुख जूसां गुगुकथं उमि दुर्दशा जुइय: धइगु खं, धर्मचित्त दुपिनि ल्हापा न्ह्याक्व दु:ख सीमा:सां अन्तय् उमि मि जुइगु । जुजु प्रजाया दयुइया स्वापू । कर्तव्य विमुख जुइवं उंकि ला:वइगु लिच्व: । अले श्री देवीया कृपां पापी नं धर्मचित्तह्म जुइगु, उद्धार जुइगु खंयात बाखंया माध्यमं क्षीत सन्देश बियाच्वंगु तस्कं यइपुगु थ्व बौद्ध साहित्ययात सदां म्वाकातये-मा:गु व जनमानसय् ह्वलेमा:गु मिगु मन्देश ख: थ्व श्री वसुन्धरादेवीया व्रत-बाख ।

बाखनय् श्रीपुर धइगु देश छगू क्षीत क्यनात:गु दु । अले सूर्योदय जुजु, वया निह्म लानिपिं– धर्म व पापया प्रतीक, निम्त्रदेवी व चूडदेवीपिं । तुषिताभुवनं क्वहां बिज्याइह्म देवी बसुन्धरा– बाखंया केन्द्रविन्दु । जुजु-प्रजाया समन्वयात्मक एकता– सेन धइह्म पात्र / अप्सरागणपिं । अले लँय् लँय्सं नापलाइपिं कालसर्प निह्म, सुचिमुख प्रेत, फात्वा:ह्म प्रेत आदिपिंनिपाखें पापकर्मया भोग बारे प्रष्ट जुइक, थुइक उदाहरण याना: क्यनात:गु जुल । पाप याये मत्य:, पाप यायेव थुपिं थें दु:खभोग यानाच्वने माली धइगु खंयात तप्यंक मधासे थुकथं हिइका: मेगुकथं धयाच्वन । गुकि मनूतय्त तप्यंक प्रभाव लायेमा धइगु

मनसाय थ्वे च्वयात:गु खः । अन्तिमय् मुख्य खँ ला व्रत दनेगु खः । व्रत दनेवं चित्त शुद्ध जुइ । एकाग्र जुइ । वसुन्धरादेवी प्रति जक चित्त वना: दशाकुशल पाप याये मज्यू धइगु थ्वाथुइ । कर्तव्यं च्यूत जुइमज्यू धइगु खँ सिइ । थुकथं प्रीत थुइकेत, कनेत, ह्यनेत थुगु बाखं रचना यानात:गु जुल ।

थपायूजि धर्मया ज्याय् जिम्त लँ-छुकाबिज्या:गुलि मांयात अनियानागु जुल । थुगु ज्यां छुं मचा जक पुण्य दतसा थुकिया प्रभावं सकस्यां चित्त शुद्ध जुइमाल । मैत्रीचित्त जुया: मिगु जक कर्मय् चित्त वनेमाल । दु:ख दरिद्रं सकल लोकपिं मुक्त जुइमाल धका: कामना याना ।

थुगु सफू पिथनेगु इवलय् हनेबहःह्म गुरु पं. बद्रीरत्न वज्राचार्यजु थ:गु अमूल्यगु 'लयता: खँ' च्वयाबिज्यासे सफूया महत्व थकयाबिज्यात । वलपोलयात श्रद्धां अनियाना । थथेहे हनेबहःह्म विद्वान् साहित्यकार फणीन्द्ररत्न वज्राचार्यजु पाखें न बौद्ध धर्मय् वसुन्धरादेवीया महत्व अले वसपोलया ज्वँसाया वर्णनसहित बिया: थ:गु खँ च्वया: सफूयात उत्व: छायपेगु ज्या यानाबिज्यात, वसपोलया गुण ग्रहण यासे आदरपूर्वक सुमाय् देछाया ।

सफू छ्वायेगु (मुद्रणसम्बन्धी) ज्याये फु-मफु मधासे आपाल दु:खसिया:, मन बिया:, श्रद्धा तया: ग्वाहालि यानाबिज्या:ह्म जिह्म हनेबहःह्म दाजु हेरामुनि वज्राचार्ययात त्व:गु आदर यासे गुण ग्रहण याना। थथेहे थुगु ज्याय् श्रद्धापूर्वक ध्यान तया: ग्वाहालि यानाबिज्या:ह्म पासा विजय शाक्यजुयात नं आपालं सुमाय् देछाया ।

अन्तय् स्व. साहु श्री द्रव्यधर तुलाधरजु च्वयातयागु (तिलाव्रतलिसे स्वा:गु बाखं दुगु वसुन्धरादेवीया) किपा ब्लक प्राप्त जूगुलि नेपालभाषा परिषद्यात आभार व्यक्त याना। सुमाय् ! ●

ने. सं. ११११, यंलागा: तृतीया,
गातिम्ला:, आइतवा: ।

प्रष्टमुनि गुभाजु
लगं दलाछि, ये ।

सफुतिइ दुने

श्री बसुन्धरादेवीया ब्रत दनेगुया महत्त्व व सूर्योदय जुजुया बाखं

ह्लापा तथागत शाक्यमुनि बुद्ध च्वंगु कौशाम्बी धइगु नगरया लिक घोषित नांयागु तस्कं बांला:गु बगैंचाय् जवय् शालिपुत्र, खवय् मौद्‌गल्यायन व न्ह्य:ने आनन्दया लिसें यक्व भिक्षुसघंपिं मुंका. च्वंजयानाच्वन ।

उगु इलय् अन वसपोल तथागतया न्ह्य:ने त्रिभुवनया सकल लोकपिं- देव, मनुष्य, राक्षस, नाग आदि बुद्धया चरणय् भोपुया स्वचा: चा:हुला: थ थ:गु थासय् च्वना: पुलि चुया: ह्ला: बिन्ति याना: दरिद्रतां मुक्त जुइगु लंपुया धर्म देशना न्यनेगु इच्छां एकाग्रचित्तं तथागतयात स्वयाच्वन । उगु इलय् आयुष्मान् भिक्षु आनन्दं भगवान्यात बिन्ति यानाबिज्यात ।

- भो भगवन् ! थौं छलपोलयापाखें धर्मदेशना न्यने धका: सकल लोकपिं वयाच्वन । थुगु इलय् लोकपिन्त भिंके गुया लागि, सुख बीगुया लागि थन मर्त्यलोकय् श्री बसुन्धरा महादेवीयागु धर्मब्रत गुवलय् पिदन, ह्लापां सुनां ब्रत दन,

थ्व व्रत गथे हनेगु ? थुकियागु पुण्यया प्रभाव गथे दु ? सकसिया न्यनेगु इच्छा यानाच्वन। छलपोल सकल लोकपिन्त मन आनन्द जुइक आज्ञा जुया बिज्यायेमाल।

भिक्षु आनन्दया थुगु खं न्यना: भगवान् बुद्ध आनन्दया लिसें सकलसिया न्ह्या: स्वया: आज्ञा जुयाविज्यात-'आयुष्मान् आनन्द ! न्हापा थन मर्त्यलोकय् श्री बसुन्धरादेवीयागु धर्म व्रत पिदंगु खं कनेत्यना, एकचित्त याना: न्यं।'

न्हापा थ्व मर्त्यलोकय् तस्क बांला:गु त:धंगु श्रीपुर धयागु नगर छगू दु। थ्व नगरया जुजु चक्रवर्ती सूर्योदयया निह्म लानि दु–निम्बदेवी व चूडदेवी। थुपि निह्मनापं थ: इच्छा कथं सुखभोग यानाच्वन।

जुजुया निह्म लानिमध्यय् त:धोह्म लानि निम्बदेवी तस्क बांला: फुक गुण सम्पन्नह्म, करुणां जा:ह्म, न्याय-नीति, विवेकशीलता आदि युक्तह्म, स्वामिभक्त, पतिव्रता धर्मय् निपुणह्म ख:। धराणी कुलय् जन्म जूम्ह लानि दान धर्म नं यानाच्वंह्म ख:। ज्ञान, गुणया लागि सत्सङ्गय् न्ह्यानाच्वंह्म वया मचांनिसें गुरु नं दु। जनतायात थ हे सन्तान भा:पा: लहीगु जक इच्छा यानाच्वंह्म जूगुलि सकस्यां य:। थज्या:ह्म लानि निम्बदेवीया सन्तान मदयाच्वन।

चीधोह्म लानि चूडदेवी धा:सा अकर्तव्य, कुकर्मया नकिह्म अज्ञानी, उस्त बांमला:म्ह शीलस्वभाव धइगु छु मदुह्म, थ: जक नये, थ: जक त्वने धाइह्म, सत्सङ्गय् मन ववमसा:ह्म,

करुणाया चितकं मदुह्म, घराणी कुलयाह्म नं मखुह्म, स्त्रीधर्म मस्यूम्ह, न्याय-नीति व धर्मशास्त्रया ज्ञ खंतक न्यनामतःह्म, मिथ्या ज्ञानय् लानाच्वंह्म, कुव्यवहारं भूचाःह्म, कुविद्या सयेकावं च्वंह्म खः। तर थ्वयापाखें न इहिपाः यानाः खूइं ह्रयदंतकं नं सन्तान मदयाच्वन।

छन्हु जुजु सूर्योदयं निम्हं लानिया न्ह्यःने सन्तान मदुया दुःख व्यक्त यात। चीथीह्म लानि इहिपाः यानागु नं सितिक वनीला ? राज्यया उत्तराधिकारी सुयात दयेकेगु ? सुनां अग्नि संस्कार याइ ? आदि खँत वसपोलं व्यक्त यानाः दुःख तायेकाच्वन।

जुजु दुःख तायेकाविज्याःगुलि तःधीह्म लानि भलसा बियेकथं बिन्ति यात– 'स्वामी ! दुःख ताया विज्यायेमते देवया कृपा व कर्मया भोग सुनां हुयां हुइ फइमखु, हथाय् चाया विज्यायेमते ईश्वरया भलसाय् खः भी। फुक्क यानाविज्याइह्म वसपोल। भी हालां छु जुइगु मखु। धैर्य यानाविज्याहुँ, धर्म बिना मेगु छुं उपाय मदु, धर्म यानाविज्याहुँ, जिपाखें सन्तान मदयेथःयु तर चीधीह्मपाखें अवश्य दइतिनि। भी अपाय्च्वः बूह्मा बूह्मी नं जूगु मदुनि। छाय् धन्दा कयाविज्याना ?

तर चीधीह्म लानि चूडदेवीया नुगलय् धाःसा थः भाःतं 'सन्तान मदुनि' धाःगु खं न्यनाः पापं वाय्काल। थुकि अःखः प्रभाव लाकल। खःगु धाल धइगु विचाः मयासे भाःत पःत मस्वइ धइगु बिचाः वन। थ्वकुन्हुनिसें थः भाःत थः यत्थें दइगु

ज्याय् कुतः यानाजुल । कुसगत यानाजुल । कुविद्या साधना यानाः न्ह्यथ्ह्य निम्वदेवीयात भाःतं मययेकेगु, मिखाकुन तकं स्वये मययेकेगु निम्ति जुजुयात ह्नित्थं कुकर्मया कर्तव्य यानाः नयेगु त्वनेगुलो छ्यलावं हल । वयागु थज्याःगु कुत्सित चाल सुनानं मस्यू । सूर्योदय जुजुं छुं हे भाःपे मफयावन । तःधीह्म लानि खनेवं तह् पिह्रां वइगु जुल । चूडदेवी मखनेवं हीमी चाइगु, स्वये मास्तिवइगु जुयावल । थुगु हे रीत स्वदं फुइव तःधीह्म लानि निम्वदेवीयात छुं हे अधिकार मव्युसें दरबार छ्वये तयाबिल ।

जुजुया चीधीह्म लानि चूडदेवी प्रति तक्कं मतिना जुयाः च्यपुनाच्वन । लायकूया ब्याक्क अधिकार लःल्हात । थुकूया कर्ता नं चूडदेवी हे जुल । कान्छी बडामहारानीया पदवि बियाः जुजु सूर्योदयं श्रीपुर नगरय् मिसा नायकत्वय् थः चोधीह्म लानि थाःथे सकार यानाः राज्यया दायित्व छ्वये लिनाच्वन । देशय् जुजु छुं वास्ता याःगु मखुत । वयात चीधीह्म कलाः हे सकतां जुल । वयात हे द्यःसमान यानाः मानय्यानाजुल । ह्निच्छि चच्छि कलाःनाप च्वथाय् च्वनाः सुख ऐश्वर्य, काम-क्रीडाय् लीन जुयाच्वन ।

थुगुकथं ह्नित्थ मभिगु मखुगु ज्याय् भूचायाः छुं हे धर्म ह्मसीकाः भिगु दसव ल्वःमंकाः अधर्मी जुयाच्वह्म कलात धाःधाःथे च्वनाः अन्याय अकृति, अविवेकी जुयाः थःगु जक स्वार्थय् तक्यना च्वंपिन्त 'परयागु दुःख व थःगु दुःख छगूहे समान खः' धकाः छु धा.वःपिन्त दायाः, कुनाः, सर्वस्व हरण

याना: दु:ख कष्ट बियाजुल। अन्याय अराजकता ह्लित्थ न्ह्यानावं च्वन। स:पि स्यूपि विद्वान्जनपिनिगु छुं कदर मजुल। छुं मस्यू-मथूपिन्त नं थ: यलकि तत:धगु दर्जा बिया: प्रोत्साहन वियाहल। मतिइ लूथं याना: राज्य यानाच्वगु न्यादं फुना: खुदं बयन। श्रीपुर नगरय् दु:ख जुजुं वल।

श्रीपुर नगरय् दुर्भिक्ष (अनावृष्टि) जुल। वखतय् (असार श्रावण) वाहे मवइगु व पौष-माघ (बेवखतय्) यक्व वा वइगु जुल। जुजुं अ:कथं ज्या यात। द्यवं न अ:कथ-या ज्या यानाबयन। देशय् अर्थेसां जुजुं भा:पे मफुत।

थुगु इलय् देशय् अनिकाल कल। नये-त्वने मखना:, मदया: हाहाकार जुल। नये-त्वने मदया: बूढ़ा-बूढ़ी, रोगी, मचात अर्थे पुतुपुतुं सिनावन। ल्यासे-ल्यायम्हत नं सिनावंगु दत। खुं, लूच्चा, फ्वगित वढय्जुल। फ्वगितय्त पवंव:सां 'वीगु छुं मदु' धका: छ्वयाबीगु, गनं दुपिसं ब्व:बिया हइगु जुल। इलय् बा व:गु मखु। बुं फुक्क वाभ: जुल। महङ्गी चरम्सीमाय् थ्यन। नये-त्वने मखंसेंलि धर्मप्रति सुयां मन मत्रन। दशाकुशल पापय् दुनावन सकलें। ख:गु भिगू खँ न्यनेत थाकुल। मखुगु मभिगु मिथ्याचारपाखे या सा ब्वां ब्वां जुल। थ:गु छँया कुलाचार यायेत तकं थाकुल। नित्य-कर्म या: मन्त। थुकथं देशय् ग्यानापुक हे अलक्षण वढय्-जुल। अथेनं जुजुयाके होस व:गु मखुत। चीधीह्म लानिया हाहालय् जक ब्वांजुल।

छुं न अधिकार मदुह्म त:धीह्म लानि निम्वदेवी नगरय्

जनतां दुःख स्यूगु, हाहाकार जूगु, नयेत्वने मखंगु स्वये मफ-याः दुःख तायेकाः ईश्वरयाके प्रार्थना यानाच्वन– हे देव ! जि प्रजागणयात याकनं भिं-भिंखां स्वयाः थुगु महादुःख मदयेकाः उद्धार याना बिज्यायेमाल ।

हे आनन्द ! थुगु बखतय् सुखावति भुवनय् श्री जगत्-गुरु अमिताभ तथागतं श्री करुणामयया लिसें सकल बुद्ध बोधिसत्त्वपिं, आर्यतारागणपिं, बसुन्धरादेवी सहित सकसितं स्वाः स्वयाः आज्ञा दयेकाबिज्यात– हे देवदेवीं गणपिं ! मर्त्य लोकय् श्रीपुर धइगु नगरय् सूर्योदय जुजु चीधीह्म लानि चूडदेवीया वशय् वनाः अकर्तव्य यानाः थःपिनि जक स्वार्थय् लीन जुयाः क्रूरतापूर्वक जनतायात त्वह मदु त्वह तयाः दुःख कष्ट व पीर आदि बियाः अले छुं दोष मदुह्म तःधीह्म लानि निम्वदेवीयात नं दरबारं अलग तयाः दुःख बियाः अत्याचार राज्यभोग याना जूगुलिं अन अनावृष्टि जुयाः अनिकाल जूल । प्रजागणं दुःख सियाच्वन ।

'हे देवदेवीगणपिं ! आः थुगु अवस्थाय् सूर्योदय जुजुयात थुइकाः, प्रजागणपिन्त उद्धार यायेगु ई जुल । छिपिं सु वनेगु खः याकनं हुँ, विस्तार यायेमते' धकाः आज्ञा दयेकाबिज्यात । अमिताभ गुरुया आज्ञा न्यनाः श्री बसुन्धरादेवी थः च्वनागु थासं दनावनाः श्री अमिताभ गुरुयात त्रिप्रदक्षिणा यानाः, 'जि वना। उद्धार याःवने' धकाः बिन्ति यानाः सुखावति भुवनं क्वहां बिज्यानाः तुषिताभुवनय् थ्यंकाबिज्यात ।

थुगु बखतय् तुषिताभुवनय् च्वंपिं देव, देवकन्यापिंसं

श्री वसुन्धरादेवी बिज्या:गु खना: दण्डवत प्रणाम यासे विन्ति यायां धाल– 'भो देवी बसुन्धरा ! थौं जिमिगु भाग्य छलपोल यात दर्शन यायेदत । आ: जिम्त छलपोलयागु व्रत दना भिगु लं क्यना: मन्त्रदान बिया: धर्म याकाबिज्याहुँ । छलपोल सदां थनहे बिज्याहुँ ' धका: धाधां लुँ व रत्नया सिंहासनय् बिज्याका: अनया सकसिन श्री वसुन्धरादेवीयागु व्रत धारण याना: वसपोलयागु मन्त्र कया:, जप याना:, मन्त्रसिद्धि लाका सकलयात भिं जुइगु महायान धर्म मार्गय् न्ह्यानाच्वन ।

छन्हु तुषिताभुवनय् बिज्यानाच्वपि वसुन्धरादेवीया सह्रा यक सखिपि सकलें देवदेवीगणपिसं मर्त्यलोकय् श्रीपुर धइग देशय् जुयाच्वंगु पापकर्म व दु:ख, कष्ट सियाच्वंपि मनूत खना: कन्नाचाया: दु:खि जुया: बसुन्धरादेवीयात विन्ति यात- 'हे बसुन्धरादेवी ! मर्त्यमण्डलय् श्रीपुर नगरया मनूत तस्क गरीब जुया: दु:ख, कष्ट भोगय्यानाच्वन । थुमित उद्धार यायेमाल । याकनं थुमित उद्धार यानाबिज्याहुँ ।'

थ: सखिपिनिगु विन्ति न्यना: मर्त्यलोकया श्रीपुर नगरय् थ:गु सुदृष्टि स्वयाबिज्यात । अन तस्कं दु:खसियाच्वंपि खना दया कृपा तया: नन्दिमुख व अश्वघोषमुख धाःपि निह्म अप्सरापिं ब्वना: श्री वसुन्धरादेवी मर्त्यलोकय् श्रीपुर नगरया चरित्र सकभनं स्वयेधुंसेंलि नगरया पिने वांला:गु छगू बगैंचा-या पुखू न्ह्य:ने आनन्दं च्वनाबिज्यात ।

थुगु बखतय् नन्दिमुख व अश्वघोषमुख धयापिं निम्हं सखिपिसं विन्ति यात– 'हे वसुन्धरादेवी ! थ्व श्रीपुर धइगु

देश ला तस्कं बालां:, स्व:स्व:थाय् वर्गेचा पुख् आदि दयेकात:गु। काचाक्क स्वयेबलय् स्वर्ग थें हे च्व, तर प्रजागणपिस धा:सा तस्कं दु:ख सियाच्वन। थुगु देशया जुजु सूर्योदय थ: चोधीह्य कला:या वशय् लाना: धर्म त्व:मंकूगुलि व त:धीह्य कला यात व प्रजागणयात नं दु:ख कष्ट बिया: थ: व चोधीह्य कला: जक मनमोजं च्वंच्वन। थ्वहे कारणं याना: देशय् दुर्भिक्ष जुल, प्रजागणपिनि नये-त्वने मखन, पापचित्त ब्वलन, हाहाकार जुल, त:धंगु दु:ख कष्ट सियाच्वन। थुमित उद्धार यायेत छलपोलं जिमित ब्वना: तुषिताभुवनं थन बिज्यात। आ: थत्थें छलपोलं थुगु देशय् दुहां बिज्याना: उम्त उद्धार याना बिज्याये ज्यामछि। उपि दु:खय् दुना: पाप कर्म यायेगुली लीन जुयाच्वने धुकूपि अज्ञानिपि ख:। जिमित अह्य् याना-बिज्याहुं। जिपि निह्म वना: जुजु व प्रजा सकलयात ह्याग् कर्म याना:सां छलपोलया शरणय् हयावी अले छलपोलं उद्धार याये ज्याछिनी।'

थथे थ. सखिपिनिगु वचन न्यना: श्री बसुन्धरादेवी मुसुहुं न्हिला: आज्ञा जुयाबिज्यात– 'छिमिसं स्वया: छु या:सा जी उगु याना वा।' थुलि धया: बिदा बियाबिज्यात।

नन्दिमुख व अश्वघोषमुख निह्मसिनं वसुन्धरादेवीयागु आज्ञा शिरोपर याना: श्रीपुर नगरय् द्वाहां वना: 'आ: थन झीसं छु या:सा जी, छु यायेमाली' धका: बिचा: यानास्वत।

नन्दिमुखं अश्वघोषमुखयात धाल– 'आ: थन झी निम्हं

तस्कं वांला:पि मिसातय्‌गु रूप कया: यइपुगु सलं वांलाक सकलें वइग थासय्‌ च्वना: मे हालाच्वने ।'

निह्मसियां थ:थवय्‌ खँल्हावल्हा याना: वसुन्धरादेवीयागु सल्लाह लुमंका: उपि निम्हं वाला:पि मिसाया रूप धारण यात ।

सुथसिया पहरय्‌ तस्क वांला:गु, यइपुगु राग तस्स: याना: मे हालाच्वन । सकल मनूत वइथासय्‌ दुर्गाया स्थानय्‌, भगवतीया पीठय्‌, देवालयस छह्मस्यां वीणा थाना: ताल विल । मेह्म प्याखं हुल । मे हाल । सुथसिया इलय्‌ श्रीपुर नगरयापि मनूत गुलि द्यःके व:पि, गुलि तीर्थय्‌ स्नान यायेत व:पि सकसिनं खन । मोह जुल । अप्सरापि मे हाला: प्याखं हुलाच्वंगु स्वया: लत्थ जुल । अजूचाया: स्व:गु स्वलं जुल । सिक्वताक्वसिनं स्व:वल । स्वक्व मनूत चिलावने मफुत । सकस्यां नुगलय्‌ उत्सुक जुयाच्वन– थपाय्‌च्वं वांला:पि थुपि सु जुइ ? छु या:व:गु जुइ ? ला:सा थ्वहे भगवती जकं पिहां व:गुला मखुला धका: नमस्कार याना स्वयाच्वन । संध्या ई जुल । मन्त्री, भारदारपिसं नं स्व:वल । उपि नं मोहित जुया: लिहां वने मफुत ।

कयहं थें बहनी जुल । मन्त्री वना: जुजुयात बिन्ति यात- 'महाराज ! झीथाय्‌ देशय्‌ अद्‌भुत जुल थौं सुथंनिसें ह्निच्छि जाल दुर्गा स्थानय्‌, भगवतीया द्यःगलय्‌ निह्म तस्कं वांला:पि मिसात वया: वीणा थाना:, मे हाला: प्याखं हुलाच्वन । थुपि साक्षात्‌ अप्सरा थें च्वं, स्व विज्याहुँ । प्रजापि सकलें लत्थ

जुया: स्वयाच्वन । जि नं मोहित जुयाच्वना । थुलि बांला:पि मिस्त, बांलाक मे हाला:पि, प्याखं हुइपि जि ह्लापा गुबलें मखना, थौंहे तिनि खना । थुमिसं छु वयंवयाच्वन ख: छु मसिल । उम्त छलपोलं स्वया: बिचा: यानाबिज्याहुँ । दरबारय् स:ता: खँ न्यनाबिज्याहुँ ।'

जुजुया मन चंचल जुल । स्व:वनेत तयार जुल । थुवलय् चूडदेवी (चीधीह्म) लानिया नुगलय् हाकु था:गुया कारणं थ: स्वामीयात स्वया: धन– 'स्वामी ! बहनी जुल । पिहां बिज्यायेमते, मे हाला:, प्याखं हुला: नइपि भिंपि मिस्त खइमखु । उकि यय:ह्म जुइब्यु श्रीपि थ:थ:गु मा:मा:गु लंपु लिना: वनी । छाय् बिज्यायेगु ? जि छ्वयेमखु ।' थुलि खँ न्यनेवं जुजुया मतिइ 'ख ला ख:' धइथें जुल । मवनेगु मती वन । मन्त्रीयात लितछ्वयाबिल ।

मन्त्रीयात लित ला छ्वत । तर जुजुया नुगलय् पीर दनावल । शोकं व्याप्त जुल । भसुका: पिदन । स्वा: स्युंया-वन । वया मनय् थथे च्वन– 'थौं अचानक तस्कं बांला:पि मिसात निह्म वया: मे हाला:, प्याखं हुला:, जिगु देशय् छु याये धका: व:पि जुइ ? भिंगु या:व:पि खइमखु । आ: छु यायेमाली ? गथे याये ? छु छु जुइगु ख: ? ज्योतिष वयना स्वये मालीगु ख:ला ? उपि प्याखंवव:त स्वया: जित: भिं जुइमखु । दरबारय् हया: नं कल्याण जुइमखु । जित: मभिं या:व:पि जि छाय् स्व:वने ? थ:थ:गु लंपु लिना: मा:मा:थाय् वनी ।' मती चिन्ता याना: जुजु प्रर्थेतुं च्वन । लित्रायेधुंकुसेंलि

प्रजापिं नं सकलें थःथःगु छेँय् लिहां वन ।

चाह्लय् जुलं नं अन जुजुया छुं खबर मवर्सेलि अप्सरा निम्हं अनसतुं वास यात । कह्लय् सुथय् जुल । नन्दिमुख अश्वघोगमुखयात धाल– 'ध्व देशया जुजु ला पिहां हे मवल, छुयाये ? झीमं थथं मे हाला: ग्याखं जक हुलाव्यनां झीगु ज्या सफल जुइमखुत । ध्व जुजुयात ला अंकुशं वयका: साला: न्वल घिना: ल्ह्वना: स्वर्गं छवयेमा:ह्म जुयाच्वन खनि । गुलि बुद्धि हीनह्म धाये, व जुजुयात उद्धार याये धका: झीपिं थन वयाच्वना, व ला पिहां हे मव: । अमृतयात नं विष भा:पा: च्वनीह्म, विषयात अमृत भा.पा: च्वनीह्म जुयाच्वन खनि व । चोधीह्म कला:या मतिनां भूचा:ह्म खनि व । आ: झीपिं थथे च्वनां मजिल ।

पासा ! आ: झी निम्हं ग्यानापुपिं बंडेलया रूप धारण याना: जुजुया दरबारय् दुहां वना: वया थ:गु बांला:गु बगैंचाय् उत्पात याना: स्यंक: वने नु ।'

श्री वसुन्धरादेवीयागु ज्या पूवकेगु लागि निम्हं अप्सरापिसं नं सल्हां ब्व:ज्यूगु खंकथ बंडेलया रूप कया: जुजुया लाय्कूदुनेया बगैंचाय् ग्याना-ग्यानापुक हाला: भयङ्कर युद्ध यानाच्वन । लाय्कू चा.चा: हुलाच्वन । सुथबछि अथे सना जुइधुनेवं निगूगु प्रहर जुसेलि वगैंचे खना: ग्याना: जुजुयाथाय् विन्ति या:वन ।

–'महाराज ! झीगु दरबारय् ग्यानापुपिं निह्म बंडेल

दुहां वया: घोर शब्द ह्याला: च्वानाच्वन । भीगु बगैंचाया स्वांमा सिमा धाक्व नष्ट यानाबिल । अन सकलें ग्यानाच्वन । महाराज ! अन थःथें सैन्यत, प्रजागणपिं सःताः थ्वपिं निम्ह बंडेलत थौं हे याकनं छलपोलं स्यायेगु स्वया बिज्यायेमाल । मखुसा थुमिस सर्वनाश याइ ।'

बगैंचेयागु सैन्यना ववथाय् जक च्वनाच्वंह्म जुजुया मतिइ त्रास उत्पन्न जुल । 'ह्लिथं जि ववथाय्वालय् जक च्वनाच्वना मजिल' भाःपाः थःहे वनाः स्वःवन । सिंह समानं ह्याला: ल्वानाच्वंपिं बंडेलत खनाः जुजुया तहं पिहां वल । उम्त स्यायेगु इच्छा यानाः धनु व बाण कयाः मन्त्रीयात सःताः धाल । 'हे मन्त्री, हे सैन्यगणपिं ! छु स्वयाच्वना छिम्सं ? याकनं शस्त्र अस्त्र पिकयाः थाय्थासय् पाः च्वं । अचानक लाय्कुली दुहां वयाः ल्वाःवःपिं, बिघ्न याःवःपिं निम्ह बंडेलत स्यायेमाल । थुमित मस्यासे जि त्वःतेमखु । उम्त याकनं घेरा ब्यु छिम्सं ।'

पूर्वयागु च्वासाय् जि च्वने, दक्षिणय् मन्त्री व अमात्यगणपिं च्वं, पश्चिमय् सैन्यत च्वं, उत्तरय् मेपिं प्रजागणपिं च्वनाः घेरा ब्यु । होस या, थुपिं बिस्यु वनी । गुगु दिशां बिस्यु वनी उगु दिशाय् च्वंपिन्त घोर सजाय जुइ ।' जुजुया थुगु आज्ञा न्यनाः सकलें ग्यानाच्वन । ग्याग्यां घेरा बियाच्वन ।

ह्लापां जुजुं बाणं कयेकल । सकसिनं बाजं थानाः ह्याःहू यानाः लाय्बुयाः बंडेलतय्त स्यानाच्वन । बराहरूपि देवी-

पिमं थःपिन्त घेरा बियाः म्यानाहृयाच्वंगु व प्रजापिसं दुःख-सीगुयात नं बिचाः यानाः सकलें बेहोश जुइकथं हालाः गुलि सितं कयपुयाः, गुलिसितं ध्वानाः जुजु च्वंगु पूर्वयागु ध्वाकां तिन्हुयाः सकसिनं खंक बिम्युं वन ।

सूर्योदय जुजुया तहं थातय् मलात । सल ह्यय् च्वनाः वाएां कयकुकयकं मन्त्री, सैन्य व प्रजागणपिलिसें ल्यूवन । वाए उम्त छ्थु हे लाःगु मखृत । अथंन तया आवेशं शस्त्र प्रयोग यायां लिनावनाच्वन । मन्त्री, सैन्य, प्रजापि सकलें त्यानुचायाः लिहां वन । जुजु व श्येन नांह्म मनू जक थुगुहे कथं वंव वहनो जुल । उपि तापाक्क छगू वनय् थ्यन ।

गुंइ दुने ध्यंसेंलि बंडेल निह्म थःथःगु भेषय् वयाः श्री वसुन्धरादेवीयाथाय् वयाः अन जुजुगु सकतां खंया लिसें सूर्यो-दय जुजुयात पित च्वनाहृयागु खं व्याक्क विन्ति यानाः छ्ख आनन्दं च्वनाच्वन ।

चाह्लय् गुंया दत्थुइ लामेंलि लंपु दापा जुल । अन वने, थन वने मसिया मलह्मं कुहां वयाः सिमाक्वय् वास च्वन । 'थुपि सु जुइ ?' आःइलय् निह्मचा जक गन वनेगु ? नये न पित्याः थें च्वनावल । बंडेल निह्म गन वन जुइ ? उलिमछि कयेकां नं छ्थ वकाः हे लाःगु मखु' आदि खंय् सहलह यायां जुजुं श्येनयात धाल- 'श्येन, जि तस्कं लः त्वने प्यायुचाल, नये नं पित्यान, छ गनं वनाः लः छ्व्रवः मालाहृचि हुँ ।'

जुजुया हुजकथं श्येनं लः माःवन । लें द्वनाः अन वने,

थन वने मसिया: मखु-मखुगु थासय् ला.वन। ल: लुइके मफु। सुथय् जुल। श्येन मनूत सु वने मफुगु सुरनदी थ्यन। लाय्कूया सुखभोग लुमका: ल: हृइ, ल: त्वने, प्याय्चा: लके धका: जुजुया भ्राश याना: ियाच्वन।

ल: मा:वंह्म श्येनं खुसि खंसेलि ग्रानन्दया ग्रनुभव यात। खुसिइ वना: स्वत। मनूत सु छह्म हे मखंसेलि भचा ग्या: थ चिकु थे जुया: ह्म जिरिङ्ग च्वकाच्वन। ग्रथे जूसां थ्व खुसिइ छक्व: म्व:ल्हुये धका: मतिइ तया: खुसिइ वना: म्व:ल्हुल। स:स:गु स्तुति नं यानाच्वन।

थुगु इलय् श्री वसुन्धरादेवीयागु व्रत दनेत ह्मासुगु वसतं पुना: स्वर्गं थुगु खुसिइ ववहां व:पि ग्रप्सरापिसं श्येनयात खना: ग्रजूचाया: न्यन- 'छ सु? गनं वयाह्म? थन मनूत सु ग्रये मफुगु थासय् छ गथे वया?'

थ्व इलय् श्येनं ग्रप्सरागणपिन्त खना: प्रसन्न जुया: नमस्कार याना: उमिसं न्यंगु न्ह्यस:या लिस: थुकथं बिल- 'जि त्रैलोक्यय् नांजाःह्म जुजु सूर्योदयया सेवक श्येन नांह्म ख:। जिगु भाग्यं थौं छलपोलपिन्त दर्शन याये दत, छलपोलपि थन छु यायेत विज्याना? जित: कनाविज्याहुं।' थुलि धया:लि थ: थन गथे जुया: थ्यन धइगु ब्याक्क खं ग्रप्सरागणपिन्त कन।

श्येनया खं न्यना: ग्रप्सरापि मध्यय् मुख्यह्म कन-

'ग्रय् मनू! जिपि श्री वसुन्धरादेवीया भक्तपि ख:। वसपोलयागु तिलाव्रत दने यका: थुगु खुसिइ वयापि ख:

र्जपि। जिमिसं दनेगु ब्रत छं स्वयाच्वं। श्री देवीयागु प्रमाद त्रियाछ्वये। छेँय् वना: छं नं ब्रत दं। जुजुयात न ब्रत दंकि। थ्व पुण्य देशय् उपद्रव नाश जुइ। सुभिक्ष जुइ। रोग, दु:ख, दारिद्र्य फुनावनी। अष्ट महाभय तरय्जुइ। सप्त ऐश्वर्य वृद्धि जुइ। महामङ्गल जुइ, कल्याण जुइ, दशाकुशल पाप नाश जुइ। शान्त स्वरूप जुया: धर्मचित्तह्म जुया: मुक्ति जुइ। लिपा वसपोल श्री वसुन्धरादेवीया भुवनय् वास लाइ। जुजुयात थ्व खं न्यंकि। छिमिपाय् देशय् उत्पात जयाच्वगु-यात दिकेत वीणा थाना:, मे हाला:, प्याखं ल्हुवयाच्वपि, बंडेलया रूप कया: ल्वा:वयाच्वंपि मेपि मसु श्री वसुन्धरा-देवीया हे सेवकपि ख:। छिमिसं मथुल। थ्व फुक्क जुजुयात कना: श्री वसुन्धरादेवीयागु व्रत याकनं दंकि' धका: उपदेश विया: उगु खुसिइ म्व:ल्हुया:, तिलाव्रत दना: विसर्जन याये वुंसेंलि ह्यासुगु स्वां, सिसाबुसा, मह्निचह्नि आदि प्रसाद विया: लित छ्वयाहल। थ:पि नं स्वर्गय् लिहां वन।

श्येन न जुज् च्वनाच्वंगु थासय् थ्यंका: अप्सरापिसं त्रियाह:गु प्रसाद देछाल। ल: नं त्रिल। अले ल: मा:वना-वलय्– सुरनदी थ्यंगु व अन स्वर्ग अप्सरापि वया: श्री वसुन्धरादेवीयागु तिलाव्रत दंव:गु आदि खं व कनाह:गु खं जुक्व कनेधुनेवं श्येन हानं धाल – 'जि अन च्वना: व्रत दनेगु इच्छा जूगु ख: तर छलपोलयात ल: त्वंके मफइगु धन्दां लिहा वया।'

श्येन ह:गु प्रसाद भोजन याना: ल: नं त्वनेधुंमेलि मुर-

नदी स्वयेगु इच्छां श्येनलिसें वन । तर मन सु मदयेघुंकल । मन सु मदुगु खना: जुजु नुग: मच्छिका: थ:गु जन्मयात धिक्कार यायां धाल– 'धिक्कार ख: जिगु जन्म नं। लातले भा:पे मफु, मलाका: भा:पे माल । न्ह्याथेसां, थ्व अप्सरापिसं छन्त धयाह्‌थें लाय्‌कुली वना: याकनं श्री बसुन्धरादेवीयागु व्रत दंवने नु, थन विस्तार यानाच्वने मखुत आ: ।' थुलि धया: स्वां सिह्न: ज्वना: निह्न थ:गु दे श्रीपुर नगरय् थ्यंक: वल । मन्त्रीसहित सकल प्रजागणपिं मूंका: थ:पिन्त जूगु अनुभव फुकं कना: चित्त बूझय्‌याकल । थ:पिसं श्री वसुन्धरा देवीयागु व्रत दनेगु ववःछिनागु खं घोषणा यात । प्रजागणपिसं नं थ:पिनि छेँय्, विहारय्, देगलय्, खुसिइ वा तीर्थय् गनं नं च्वना: श्री बसुन्धरादेवीया व्रत दनेत उजं विल । खर्च मदुपिन्त खर्च बीगु नं यानाबिल ।

जुजुया तस्कं ययाच्वंह्म चीधीह्म लानि चूडदेवीया क्वथाय् वना: आराम यायां कला: भा:त निह्मस्या खं जुल– 'य:ह्म मय्‌जु, आ: झीसं श्री वसुन्धरादेवीया व्रत दनेमाल । छं नं मन शुद्ध याना: तिलाव्रतय् वांलाक मन त्रिया: भक्तिभाव या ।'

थथे थ: स्वामीया वचन न्यना: कुमतिह्म लानि त्रिन्ति यात– 'प्रभु स्वामी ! छ:पिनि य:ह्म जि ख:सा जि छगू विन्ति याये, छलपोलं न्यनाविज्यायेगु ख:ला ?' थ: लानिया वचन न्यना: जुजु लिस: त्रिल– 'प्रिय ! छ भाय्‌प्व: जित: य:ह्म मेह्म सु मिसा मदु, उकिं छु धायेत्यनागु ख: धा, जि सत्यन

पूरा यानाबीगु जुल।' जुजुयात सत्य वाचा ल्हाके बुंसेलि दुर्मतिह्म चूडदेवीं बिन्ति यात– 'छलपोलं श्री वसुन्धरादेवीयागु तिलाव्रत दनेगु इच्छा यानाबिज्यात। थ्व व्रत दनेदलय् छलपोल तःधिकःह्म लानिनाप च्वनीगु जि गथे सहयाये फइ ? गथे यानाः स्वये फइ ? छःपि व जि नापं च्वनाः व्रत दनेत निम्बदेवीयात दरबारं पितिनाः वनवास च्वयाः बिज्यायेमाल। थन दरवारय् हे तयाः भीसं व्रत दनसा भीत भिं जूइमखु, तःधीह्म दतले जि चीधीह्म छःपिनाप च्वनाः व्रत दने दइ नं मखु। सत्य वचन बइगु तःपं उकिं छलपोलं थुलि यानाबिज्याये माल। थुलि जूल धाःसा जिगु मन नं चवकनी। नत्र जिगु मन क्वतुनाच्वनी।' कुमतिह्म लानिया खंयात खः भाःपाः त्वह मदु त्वह तयाः तःधीह्म लानि सःतके छ्वयाः धाल–

–अय् पापिष्ट निम्बदेवी! छ थन देशय् च्वनं मदु, तापाःगु वनय् वनाः च्वंहुँ। छ यःपिं पासापिं ज्वनाः वनय् वनाः वास याहुँ। थ्व जिगु आज्ञा खः उल्लङ्घन याये दइ मखु। यदि जिगु खँ मन्यन धाःसा छ तत्वःगु सजाँय फयेमाली।' थः स्वामीयागु छाःगु वचन न्यनाः निम्बदेवीया चिमिसं तिति स्वात। ह्म फिंफिर खात। ग्यागयां मिखां स्वबिबाः हायेकाः स्वामीयात अनियानाः खाखातुगु सलं बिन्ति यात–

–'स्वामी! महाराज! जिगु अपराध जा छुं मदु अथेसां जिगु कर्मया भोग वा पूर्वजन्मय् यानावयागु पापकर्मया भोग जा यायेहे माः उकिं छलपोलयागु वचन शिरोपर यानाः जि वनवासय् वनेगु जुल। तर जिगु छगू निवेदन न्यनाबिज्याहुँ–

प्रजागणपिन्त थ हे मस्त भा.पाः रक्षा यानाविज्याहुँ, धर्मचित्त यानाबिज्याहुँ । चोधोह्म लानि चूडदेवीयात बांलाक बिचाः यानाः तयाविज्याहुँ, वयात दुःख बियाबिज्यायेमते । जि पापी वने ।'

थुलि धया.लि थः स्वामीयात प्रदक्षिणा यानाः प्यह्म सखिपिं ब्वनाः निम्बदेवी लानि लाय्कूया पूर्वपाखेरया ध्वाखां श्रीपुर नगर त्याग यानाः वनान्तरे वन। वनय् थ्यंसेलि भिक्षाचाछँ छ्वया दयेकाः न्याह्मं अन च्वनाः माःबलय् माः कथं व्यवहार हनाः धर्म कर्म आदि यानाः मैत्रीचित्त यानाः दुथे फुथे यानाः जीवन हनाच्वन।

श्रीपुर नगरय् नगरवासी जनताया नये-त्वने मह्नाः हाहाकार जूगुली नं हानं निम्वदेवी लानियात छ खं मदयेकं पितिनाछ्व.गुलि तस्कं दुःखतायाः अपशोच यानाच्वन।

छु दिन वन। लाय्कुली ब्रत दनेगु ग्वसाः ग्वल। लाय्-कुली फयांफवव छाय्पा तयाः हर्ष यानाः विधिकथं सकतां पाय्छि जुइक ज्वलं खाका.लि भाद्रकृष्णया द्वितीयाकुन्हु गुरु पुरोहित सकलं मःताः श्री वसुन्धरादेवीयागु ब्रत दनेत मण्डः दयेकाः क्रुक थापं सिधयेकाः पूजा यात। चान्हय् मत छ्वयेकाः गुरुया वचन न्यनाः आनन्द यानाच्वन। कन्हय्कुन्हु ह्लापां तीर्थय् वनाः म्व ल्हुयाः नीचो यानाः मर्यादाक्रमकथं कथहंक च्वनाः श्री वसुन्धरादेवीया ब्रत विधिकथं शील कयाः महा-यानधर्म कथं धलं दनाः पूजा यानाच्वन।

पूजा सिधल । चूडदेवी दनाकयं ववयाय् वयाः मनमनं खं ह्लाकाच्वन– 'गज्याःगु व्रत जुइ थ्व ? ग्रकालय् नये मज्यू, ह्लामुगु व्रत सूत्रका ह्लाःतय् चिनाततले मखुगु खं ह्लाये मज्यू, तिसां ती मज्यू, मे ह्राले मज्यू, ध्यागं ल्हुइगु व वाजं थाये मज्यू । ततःजाःगु लासाय् द्यने मज्यू हं । जि थ्व नियमय् च्वने मफु, जितः थःथःगु धाथ्व जि गथे ख्वःने फइ ? जि थ्व सूत्रका नं चिनातये मफु । थ्व का छपु मदयां छु हे पाइगु खइ ? मदयेकं मगाःगु न खइमखु, छु यायेत ज्यूगु धकाः थ्व ?' थथे बिचाः यायां तं पिकयाच्वन ।

ग्रले दुर्मतिह्म लानि रक्षा सूत्रकायात थःथम्हं चफुनाः इयालं वांछ्वत ।' 'ग्राः न्ह्यागु याःसां जिल' भाःपा यगु नयाः यःग्र थें सनाः मस्ति यानाजुल ।

उगुहे ग्रवसरय्, व्रतया दिनय् वनय् च्वंह्म निम्बदेवी लाय्-कुलो उत्सव यानाः वलं दगु खं न्यनाः नुगः मछिकाः थः सखिंपि निह्मसित लाय्कुली छ्वयाः थः स्वामीयाके विन्ति यानाः श्री वसुन्धरादेवीयागु तिलाव्रत दंगुया स्वां, प्रसाद व भोजन पवंके छ्वत । व्रत दंगु सियाः थः नं ग्रवसं च्वंच्वनागु खं कंसे विस्तार मयासे याकनं वनेत धाल । निम्बदेवीयागु ग्राज्ञाकथं प्रसाद काये धकाः वंपि उपि निह्म सखिंपि बहनी जुइवं लाय्कुली थ्यन ।

निम्बदेवीया सखिंपि वःगु यानंनिसें खनाः चूडदेवी– 'थन बयेमते, थत्थें लिहां हुं' धकाः गनाबिल । निम्हं सखिंपि लाय्कुली थहां वने मखनाः उखेथुखे स्वया जूगु इलय् वांछ्व-

गात:गु व्रत सूत्रका खन ' उकियात कया: स्वसेंलि वज्र गथि-चिनात:गु का खना: व्रत सूत्रका धका: ह्मसीका: थ्व भोगु भाग्य लूगु भा:पा: कया: 'थ्वहे सां यंका: बो, चूडदेवीं खना: झो तलय् जुजुयाथाय् थहां वने मखं छ्रयागे ? धका: थ: थवय् खं ल्हाना: मेगु वांछ्वयात:गु स्वां, जाकि, सिह्न: दक्वं मुना: छगू थलय् तया: ज्वना: लिहां वन। निम्बदेवी-यात थ:पिसं ज्वनावयागु प्रसाद ब्यूसे ला:य्कूया ब्याक्क ख्वँ कन।

निम्बदेवीं प्रसाद कया: स्वयेवं हे थ्व व्रतयागु रक्षा सूत्रवा धका: सीका: प्रसाद ग्रहण यात। मनमनं धाल– 'हे बसुन्धरा-देवी ! जि छलपोलया व्रत दने मखसां प्रसाद कायेदत। छलपोलयात सलंस:क्व: प्रणाम दु। थ:गु कर्मया भोग वनय् च्वनेमाल, जि पापी अनाथया रक्षा यानाविज्याहुँ। जि नं थ्व व्रत दने फयेमा।' थुलि प्रार्थना याना: थ: सखिपिन्त धन्यवाद देछाया: लसतां मन स्वां ह्वयेका: परमेश्वरी लुमका-च्वन।

थुगु वखतय् श्री बसुन्धरादेवी जियथिचा (बृह्लिचा) जुया: म्वाथ:गु वसतं पुना: स्वये हे मछालापुसे च्वंगु भेषय् लायकूया लुखाय् वया: धाल– 'अय् द्वारपालपि ! जि चूड-देवीया मांया नं मां, अजिमाजु ख:। थौं थन धलं दना: लसता हंगुलि छुं नये-त्वने दइला धका: चाह्लय् जूसां चूडदेवी लानी-यात नापलाये धका: वया। जिगु खबर थ्यकाब्यु' धका: हालाच्वन।

थ्गु इलय् जुजुया व्रत दनागु थासय् च्वना: मत छ्वयेका: तुत: च्वनाच्वन। महारानी थ: पासापिलिसे च्या:यानाच्वन। द्वारपालं वृह्लिह्म मनुखं धा:गु सूचं ब्यूवल। लानि ज्याल वनस्वया: थत ब्वनाहयेगु उज बिल। बृह्लियात दुने ब्वनायन। लानि क्वहां वया: स्वल। स्वयेंहे मज्यूम्ह, व ख्वा: थ्व ख्वा: मदुह्म बुह्लि खनेवं मछाला:, लज्या चाया: धाल- 'छ गु ? जिं अजि धायेमा:पि सु मदु। छ्र जिमि अजि मखु। छु या:वयागु छ ? छ थत्थें हु छ, याकनं हुंहे हुं। मखुसा छं कसा नयेमाली।' आदि अनेक निन्द्राचर्चा याना: महांतय्न धया: पितिके बिल। महांतसें लानिया उजंकथ बृह्लिरूपि देवीयात ध्वातुध्वाना: हृत्त हृका: पितिनाहल।

चूडदेवीं या:गु व्यवहार स्वया: वनय् च्वंह्म, दु:खिह्म लानि निम्बदेवीयाथाय् वनेगु मनंतुना: दु खसियाच्वंह्म निम्बदेवीयात उद्धार यायेत थ्वहे बृह्लिया रूपय्तु वनय् निम्बदेवीया भिखाचाय् वन। छें त्वय् च्वना: थसुथसु मुसुतया: वयनाच्वन। चेटिनीनं- थज्या:गु चाय् थुइलय् थसुथसु मुसु तयाच्वंह्म सु धका: स्व.व:गु इलय् बृह्लिह्म छह्म मनू खना: छेंचाय् दुत ब्वना: लानि निम्बदेवीयात सूच ब्यूवन। लानि क्वहां वया: स्व:व:बलय् तस्कं उमेर वनेधुकूम्ह बृह्लिह्म अजिमाजु खना: आदरपूर्वकं ल्हा: ज्वना: थत ब्वनायन। लासाय् पयतुकल। नाय्गु सलं अजिमाजुयाके थज्या:गु चाय् दु:खसिया: थनथ्यंक वयेमा:गु कारण न्यनेकने यात। 'अजिमाजु ! छ:पिन्त छु सेवा यायेमाल ! जिमिसं फुगु यायेगु जुल, आज्ञा

जक जुयाबिज्याहुं' धका: ग्रादरभाव वयंगु खना: बुह्निरूपि श्री बसुन्धरादेवी लय्तायाः ग्राज्ञा जुयाबिज्यात- 'लानि निम्बदेवी ! छ धन्य ख:, छ खना: जि तस्क लय्तायेधुन। छंगु शील स्वभाव खना: जि सन्तुष्ट जुइधुन, जि ग्रजिमाजुया रूप कया: चूडदेवी नापला: वना तर वं जित: नाले मछाला: ब्व:बिया: महांतय्त उजं बियाः पितिनाहल, उकिं जि थन छंथाय् वयागु ख: । जि मेपिं सुं मखु, बसुन्धरा धयाह्म देवी जिहे ख: ।' थुलि धयाः श्री बसुन्धरादेवीं थ:गु रूप दर्शन बियाबिज्यात ।

निम्बदेवीं पाय्छिगु ग्रादर सम्मान याना देवीया पालिका भ्वपुयाः सखिपिं सहित च्वनाः थ:गु दु:ख विन्ति यात । श्री बसुन्धरादेवी निम्बदेवीयात जुजु वइगु, जुजुलिसे च्वने दइ-तिनिगु भविष्यवाणीग्रा लिसें 'सप्तवृद्धि पूर्ण जुइमा' धकाः ग्राशीर्वाद बियाः 'जिगु व्रत थ: स्वामीलिसें दं' धकाः ग्राज्ञा जुयाः ग्रन्तरध्यान जुयाबिज्यात ।

लानि निम्बदेवी थ: सखिपिंलिसे ल: कायेत पिहां वन । खुसिइ म्व:ल्हुयाः, स्वा: सिला: छेंय् लिहां व ह्य लानि भिखाचा छगुलि हे श्रीपुर नगरया लायक् समानं खनाच्वन। दुहां वनाः स्व:गु वखतय् मदु धइगु छु हे मदयेक पूर्ण जुया-च्वंगु खनाः ग्रजू चायाच्वन। श्री देवीया कृपां दक्व सुख, ऐश्वर्य व ग्रानन्दय् च्वनाच्वंगु खँ सूर्योदय जुजुं सियाः थ: त:धीह्म लानि लुमनावयाः याकनं कौमारीपूजा क्वचायेकाः मन्त्रीसहित गणपिं मुंकाः निम्बदेवी च्वंगु वनय् थ्यंकः वन ।

थ: स्वामी जुजु विज्याःगु ब्वना: तस्कं लयताया: हृथापथासं लँ स्व:वना: नापलाका: तुति म्वपुया: थ:गु श्राश्रमय् ब्वना-यना: मा:गु हनावना य:से वनय् जुक्व सं बिन्ति यात।

दक्व सं न्यने धुंका: जुजुया मन उथलपुथल जुल। चोंधोंह्म लानि चूडदेवीया कुकर्तव्य व दुर्मति याना: पला: पतिकं ह्न काच्वनागु व श्री देवी बसुन्धरा लाय्कुली थ्यक वलं नं दर्शन याये मखंगु सिया: पश्चात्ताप व शोकं जुजुयात ब्याकुल यानाविल। चूडदेवीया बुद्धिइ वना: निम्वदेवीयात वनवास छ्वयाहृयागुलिइ जित: क्षमा या, छ धन्य ख:। छंगु नुग: पवित्र ख: उकि छन्त श्री देवीया दर्शन लात, श्रा: जि छलिसे धलंदनेगु इच्छा जुल' धका: जुजुं थ:गु नुग:-सं स्वंकल।

'परमेश्वरी वसुन्धरादेवी! जित: दर्शन बियाबिज्याहुँ, जि थन च्वना: हान ब्रत दनेत्यना' धका: प्रार्थना यासे कह्लय्-कुन्हु सकल प्रजागणपिलिसें गुरुमहित ब्वना:, मन्द: च्वया: पूजाया सारजाम दक्वं ता:लाका: मा:गुतक याना: ब्रत दनेत तयारी यानाच्वन। थ्व सं चूडदेवीं सिया: तमं मि जुया: थ: म्ह्यथु निम्बदेवीया श्राश्रमय् वना: पूजा-ज्वलं दक्व थ्वाना: धाराधुरु यानाबिल। नोंचीं यानात:गु फुक्क थासय् थुथु याना: ई फजाबिल। निम्बदेवीं शान्त जुइत इनाप याया जुजुयात न छु ह्लाबिमज्यायेत बिन्ति यानाच्वन। थुगु पह-चह खँख सकल ज्य. जुया:, वाताहां च्वना: स्वयाच्वन।

उगु पापया कारणं चूडदेवींया म्हुतु मनावया: फाया

ख्वा: थें जुया: बेहुप जुल । भयङ्करगु ख्वा: जुयाव:गु खना:, ख्वया: थ:थह्यं मछाला:, वनय् बिंय्‌गु वन । वनय् च्वना: पश्चात्ताप याना: ख्वया: श्री वसुन्धरादेवीयात लुमकाच्वन । थुकथं नुग: दाया: ख्वया: वनय् श्री बसुन्धरादेवी नापलायेगु आश याना: वनावं च्वंगु वखतय् अन लँपुइ पुखू निगू ल्वाना-च्वंगु खन । प्यायुचा:गुलि अनया ल: ख्वने धका: ल: थ्यूवनेव पुखुलि थथे ख्वया: हाला: वनय् वयागुया कारण न्यन । फात्वा ह्य चूडदेवी लानि 'जि पापिनीया पाप फुकेया लागि श्री बसुन्धरादेवी नापलाये धका: वया' धया: थ गु वृतान्त हाँ कनेवं पुखूदुनेया सर्पतसें धाल- 'धन्य ख: जिमि भाग्य, थौ त:धंगु भाग्यं जिमिमं छन्त खवदुल, वसपोल श्री बसुन्धरादेवी-याके जिपि निह्म पुखूदुने कालसर्प जुया: ल्वानाच्वनेमा:गु छु पाप याना: धका: न्यनाब्यू, अले जिमित छवव: व हाँ कवा' धका: ज्या ब्वया ह:गुलि अजूचाया: वयाच्वंगु इलय् फाख्वा: जुयाच्वंह्म प्रेत छह्म खन । सूचीमुख जुयाच्वंह्म (म्हुतुप्वा: चीप्वा:, प्वा: तग्व:ह्म) प्रेत छह्म नं नापलात उमिसं न उकथ हे थ:थ:गु दु:ख भोगया कारण श्री वसुन्धरादेवीयाके न्यना: 'जिमित छवव: कंवा' धया: ज्या ब्वयाहल । व फुवक खं लुमंका: वंनावं च्वंगु वखतय् गनं व: गन जुइक कालसर्प छह्म वया: चूडदेवी लानियात न्यायेत लित्तुलिना जुल । आखिरय् लानियात च्वदुइका: ल्वालय् घसय्याना: बेहोश यानाविल । गबायुत जायुका: होशय् वसेंलि बुलुहुं दना: मन खिन्न याना: हानं मेगु थासय् वनेत वनावं च्वंवलय् लंय् खुसि छगू खवदुल ।

खुसिइ वना: ल: त्वने घका: ववस्व:वलय् खुसिइ थ:गु ख्वा: फात्वा:गु मखना: वांला:गु रूप खना: तसकं लय्ताल। 'थ्व ख: श्री वसुन्धरादेवीया कृपा' धका: मनं भालपा: बनाव च्वंवलय् लंय् हिसिमा छमा च्वदुल। उगु हिसिमाय् सयाच्वंगु हिसि छग: खाये धका: ह्ला: यखायेवं हिसिमां धयाहल– 'अय् पापिष्ट मिसा, छंगु आमु अशुद्धगु ह्ला:तं जित: थीमते। जि थह्यं हे छंगु ह्ला:तय् कुतुकाहये, फया का' हिसिमाया खँ न्यना: चूडदेवीं ह्ला: फल। हिसिमां थ:गु सि छग: कुतुकाविल। खानि हिसि फयाकाल। थुगु हिसिया प्रभावं चूडदेवी याकनं हे सुरनदी थ्यंक: वन। अन खुसिइ तसकं बांला:ह्म अप्सरा छह्म लँयाय: च्वकुच्याना: वयाच्वगु खन। थ्व खना: चूडदेवीं अजूचाया: अप्सरायात स्वया: न्यन–

– 'अय् सुन्दरी ! छि गन झायेत्यना ?

– 'श्री देवी वसुन्धराया व्रत दनेत वनेत्यना, छ सु ख:? गनं वयाह्म ? खाय्, छु कारणय् थन वयागु ?' आदि खँ अप्सरां नं न्यन। चूडदेवीयात अग:चा मालां देग: हे लूयें जुया: तस्कं लय्ताल अले अप्सरायात थ:गु परिचय बिल।

– 'जि श्रीपुर नगरया जुजु सूर्योदयया चौधीह्म खानि चूडदेवी धइह्म पापिनी ख:। जि थन श्री वसुन्धरादेवीया दर्शन याये दइला धइगु आशं वयाह्म ख:।' धका: मिखां ख्वबि हायेका: थ:गु खँ ब्याक्कं कन।

दथ्व खँ न्यनेधुनेवं अप्सरां चूडदेवीयात थ:लिसें ब्वना:

व्रत दनेत सकल अप्सरापि मुनाच्वंगु थासय् तक थ्यंकाविल। थ्व फुक्क खना: लय्ताया: चूडदेवी नं अनहे च्वना: व्रत दन। थह्मं यानागु दक्व अपराधया लागि क्षमा फ्वना: शुद्ध चित्त याना: श्री बसुन्धरादेवीयाके जक चित्त स्थीर याना: व्रत दंगुलि श्री देवी लय्ताया: व्रत दनाच्वंगु थाय्या मण्डलं प्रकट जुया: दक्व पाप क्षमा यानाविज्यात न्ह्यथुह्म निम्बदेवी थें धर्मचित्त यायेगु उपदेश नं बियाबिज्यात। श्री देवीया उपदेश न्यना: हानं चूडदेवीं थ:त लंय् न्यनाह्:गु खं फुकं कथहन श्री देवीयाके 'थ्व छु जुया: जुल ?' धका: विन्ति यासेलि देवी आज्ञा जुयाबिज्यात–

– 'ह्लापा मनूया जन्मय् तता केहें निह्मसिया नयेत्वने त्यलकि मति मभिका: संपुपुं ल्वाइगु व सर्प जुया: जन्म का:-वनेमा धका: सरा: विइगुया दोषं थौं वया: पुखुलिइ कालसर्प जुया: निह्मं ल्वाल्वां दु:ख हनाच्वनेमाल, १। ह्लापा मनूया जन्मय् जुजुया लाय्कुलिइ भण्डारी जुयाच्वंवलय् थ: परिवार व कत:यात नं नकं स्याना: थ: जक सा:-भि नया जूगु पापं फास्वा:ह्म प्रेत जुया: जन्म कया: दु:ख सियाच्वनेमाल, २। ह्लापा मनूया जन्मय् वाराणसिइ ब्राह्मण जुयाच्वंगु बखतय् बुद्ध वचनयात हेला याना:, कर्पिन्त नके, त्वंके, तीकेगु ज्या याइपिन्त कुंखिना: थ: नं मनसे कर्पिन्त नं मनकुसे ध्यबा जक मुंका: नुग:स्या:कुति जूगुया फलं थौं सूचीमुख (म्हुतुप्वा: चिप्वा:, प्वा: तग्व:ह्म प्रेत जुया: दु:ख सियाच्वनेमाल, ३।' यथेहे परस्त्री गमन, जीवहिंशा, कर्पिनि सम्पत्ति मन्यंसे, मखंक

का:गु, मिलय्‌जूपि फायाब्यगु, दुर्वचन ल्हाना: कपिन्त नुगलय्‌ स्याकाव:गू आदि दशाकुशल पापया सँ बोध यानाविज्यात । लिसें 'थुपि फुक्कस्या पाप फुकेया लागि थ्वहे तिलाव्रत दं घका: कनाब्यु ।' थुलि खं आज्ञा जुयाबिज्यासें श्री वसुन्धरा-देवी अन्तर्ध्यान जुयाबिज्यात ।

अप्सरापिनि व्रत सिधयेका: लिहां वन । चूडदेवी नं लिहां वन । लंय्‌ नापलावव पापीतय्‌त पूर्वजन्मया कर्म कंकं कर्मया भोग फुकेगु उपाय न कना: कना: लिहां वया थ: स्वामी व न्ह्यथुया थासय्‌ वना: निम्वदेवीया शरणय्‌ वना: थ:त जुवव खं कना: थह्म यानागु अपराधया लागि क्षमा फ्वनाच्वन ।

जुजु लय्‌ताया: निह्म लानिपि ब्वना: श्रीपुर नगर लिहां वन । जुजुं थह्म श्री बसुन्धरादेवीया दर्शन याये मखंनिगुलि निह्म लानिपिलिसें मन्त्री, पुरोहितसहित याना: व्रत दनेगु स्वसा: स्वयाबिज्यात । विधिवत्‌ रूपं व्रत दनेगु ज्या जुल, कथहनं छसीकथं च्वना: व्रत दन । थ्वगु व्रत खना: लय्‌ताया: व्रतया मण्डलं श्री वसुन्धरादेवी पिलुया: दर्शन बियाबिज्यात ।

श्री वसुन्धरादेवी ह्मसीके–

स्वपा: ल्हा: । दथुयागु ल्हा: ह्यासुगु वर्ण–वसुन्धरादेवी । जवयागु ल्हा: – कुंकुम वर्ण – महालक्ष्मी । खवयागु ल्हा: – ह्याउँगु वर्ण – कौमारी ।

तस्कं थीगु ज: दुह्म । स्वह्म छह्महे, छह्महे स्वह्म धइगु प्रतीक स्वरूप स्वपा: ल्हा: धारण यानाबिज्या:ह्म देवी ।

खुका ह्ला: । ह्ला:या ज्वँसा– जवगु मूलगु ह्ला:ति जप माला, निकागु ह्ला:ति ज्वलाह्लायक, स्वकागु ह्ला:ति अभयवर बियाबिज्या:गु दु। खवयागु मूलगु ह्ला:तं प्रज्ञा-पुस्तक ज्वना:, निकागु ल्हा:तं वागुई, स्वकागु ल्हा:त अमृतया पूर्णकलश ज्वनाबिज्या:गु जुल ।

पलेस्वांया द्यःने ललितासनय् पयतुना: जवगु तुति पूर्ण कलश व उकिया द्यःने शङ्ख तया: शङ्खया द्यःने दिका: मुसुहुँ ह्लिला बिज्यानाच्वंह्म जुल ।

थुज्व:ह्म सूर्यसमान थिनाच्वंह्म श्री बसुन्धरादेवीया दर्शन याना: सकलें लय्ताया: आनन्द विन्ति याना: च्वच्वन ।

वसपोल श्री देवीं सकसित सुख-ऐश्वर्यया लागि, पाप नाश जुया: पुण्य लाभ जुइगु व दु:ख दरिद्र नाश जुया: सकसितं भिं मङ्गल जुइगु आदि वरदान (आशीर्वाद) बिया: अन्तर्ध्यान जुयाबिज्यात ।

कथहनं पूजा नं क्वचाल । कन्हय्कुन्हु कौमारी पूजा याना: तिलाब्रत क्वचायेका: आनन्दं च्वनाच्वन । थुकथं ईश्व: पतिक अनुकुलता स्वया: तिलाब्रत दना: श्री बसुन्धरादेवीया शरणय् वना: वसपोलया मन्त्राभिषेक कया:, दु:ख, कष्ट, भय आदि मुक्त जुया: सुभिक्ष जुइका: दिन हंहं स्वदं फुसेंलि निम्बदेवी नांह्म त:धीह्म लानिया पाखें काय् छह्म बूल । जुजुं उह्म काय्यात 'तेजोदय राजकुमार' धका: नां छुत । उह्म कुमार त:धी जुइवं राज्यभार दक्वं कुबिका: थःगु अन्त्यकालय्

निह्यं लानिपि ब्वना: जूजू सूर्योदय तुषिताभुवनय् वना: च्वन। तिलाब्रतयागु प्रभावं उपि स्वह्यं लिपा श्री बसुन्धरादेवी च्वना-बिज्याइगु सुखावति भुवनय् वास लात धका: श्री शाक्यसिंह तथागतं आज्ञा जुयाबिज्यात।

थुकथं ह्लापा श्री शाक्यसिंह तथागतं कनाबिज्या:गु थुगु धर्म-उपदेश न्यना: शालिपुत्र, मौद्गल्यायन, आनन्द भिक्षु-महितया बुद्ध-धर्म-संघया सकल प्राणिपि सन्तोष जुया: श्री शाक्यसिंह तथागतयात दण्डवत् प्रणाम याना: आनन्द च्वना-बिज्यात।

श्री बसुन्धरादेवीया तिलाब्रत दनेगुया महिमा व

सूर्योदय जुजुया बाखं क्वचाल।

न्हित्थं श्री मां वसुन्धरादेवीयात लुमंका:
वसपोलया धारणी ब्वना–

ॐ नमो भगवत्यै प्रार्थ्य वसुन्धरायै हूं हूं हूं श्री धने धने
धनैश्वर्यं वसुन्धारण्यै वरप्रदायै सर्वसत्व वस्त्रालंकार,
सर्व व्रीह्यादिभि: सर्वापकरण्यै समृद्धिमे देहि देहि
शान्तिकुरु पुष्टिकुरु वरसिद्धि ददापय स्वाहा !

– श्रीमती रेवती वज्राचार्य व
सपरिवार

प्रष्टया पिदने धुंकूगु सफूत-

१. घकि दुने घकि पिने- (बाखं मुना)
२. 'नगु व मिला'- (सम्पादन)
(कवि बैकुण्ठ प्र. लाकौलजुया कविता मुना)
३. चर्या नृत्य गुरुया लुमनाय्..-(लुमन्ति मुना, सम्पादन)
४ श्री बसुन्धरादेवी व्रत-बाखं- (सम्पादन)
(छ्लपोल / छिकपिनि ल्हा:तय्)

थाकू:- बी. एस. प्रिन्टिङ्ग प्रेस, लगं दलांछि, यें ।